

CSILLAGOK, CSILLAGOK, SZÉPEN RAGYOGJATOK

SZKA_207_09

HITEK ÉS TÉVHITEK A CSILLAGOKRÓL

Készítette: Bányai László

SZOCIÁLIS, ÉLETVITELI
ÉS KÖRNYEZETI KOMPETENCIÁK

7. ÉVFOLYAM

MODULVÁZLAT

	Tevékenységek – időmegjelöléssel	A tevékenység célja/ fejlesztendő készségek	Munkaformák és módszerek	Eszközök/mellékletek	
				Diák	Pedagógus
I. RÁHANGOLÁS, A FELDOLGOZÁS ELŐKÉSZÍTÉSE					
I/a Mít tudunk az asztrológiáról?					
A	<p>A tanár vezetésével a horoszkópról és az asztrológiáról beszélgetnek a tanulók. (Ki mit hallott ezekről, mit tud róluk?)</p> <p>A tanár megkérdezi a tanulókat, hogy ki ismeri saját horoszkóp jegyét? Statisztikát készít arról, hogy melyik jegyből hány van az osztályban, és az adatokat felírja a táblára vagy egy csomagolópapírra.</p> <p>Megkérdezi, hogy kik hisznek a csillagjegyekben, és kik nem. Jelzi, hogy erre a kérdésre nincs biztos és elvárt válasz, de biztos, hogy az embereket már évezredek óta foglalkoztatja a csillagok világa. (Háttérolvasmány a P1 mellékletben.)</p> <p style="text-align: right;">10 perc</p>	<p>Felidézés</p> <p>Önkifejezés</p>	<p>Frontális osztálymunka – beszélgetés tanári irányítással</p>		<p>Tábla vagy csomagolópapír</p> <p>Filctollak</p> <p>Ragasztógyurma</p> <p>P1 (Háttéranyagok)</p>
I/b A kutatómunka előkészítése, csoportalakítás					
A	<p>A tanár vezetésével a diákok 4 kutatócsoportot alakítanak ki. A tanár kiosztja a feladatleírásokat. A kutatócsoportok felkészülnek a munkára. (Az internetes tájékozódáshoz segítenek az asztrológiával kapcsolatos linkek a P2 mellékletben.)</p> <p style="text-align: right;">10 perc</p>	<p>Feladatkielölés</p> <p>Felkészülés</p> <p>Együttműködés</p>	<p>Kooperatív tanulás csoportalakítás</p> <p>Frontális munka – feladatkielölés, tanári magyarázat</p>	<p>D1 (Feladatleírások a kutatómunkához)</p>	<p>P2 (Asztrológiai linkek)</p>

	Tevékenységek – időmegjelöléssel	A tevékenység célja/ fejlesztendő készségek	Munkaformák és módszerek	Eszközök/mellékletek	
				Diák	Pedagógus
II. ÚJ TARTALOM FELDOLGOZÁSA					
II/a Kutatómunka					
A	A tanulók önálló kutatómunkát végeznek az interneten. Az első 45 perc után a kutatómunka nem fejeződik be, a tanulók egyénileg folytatják a munkát: otthon, könyvtárban, informatika teremben. (Itt az első 45 perc vége.) 25 perc	Figyelem Információgyűjtés Rendszerezés Internethasználat	Egyéni feladat Csoportmunka – kutatás	Informatikai eszközök Internet (informatika terem)	Informatikai eszközök Internet Tanári gép P2 (Asztrológiai linkek)
II/b A gyűjtött anyagok rendszerezése					
A	A kutatócsoportok közös elektronikus könyvtárba rendszerezik az egyénileg gyűjtött anyagokat. 25 perc	Rendszerezés Számítógép-használat	Csoportmunka	Informatikai eszközök Internet (informatika terem)	
II/c Prezentáció					
A	A csoportok bemutatják kutatómunkájuk eredményét, valamint a rendszerezett könyvtárakat. (Itt a második 45 perc vége.) 20 perc	Kommunikáció Összefüggések kezelése Rendszerezés	Frontális osztálymunka – csoportmunka produktumának bemutatása	Informatikai eszközök, projektor	

	Tevékenységek – időmegjelöléssel	A tevékenység célja/ fejlesztendő készségek	Munkaformák és módszerek	Eszközök/mellékletek	
				Diák	Pedagógus
III. AZ ÚJ TARTALOM ÖSSZEFOGLALÁSA, ELLENŐRZÉS ÉS ÉRTÉKELÉS					
III/a Különböző álláspontok					
A	<p>Minden csoport kap egy csomagolópapírt. Ezen messziről is jól olvasható, nagy betűkkel írva rögzíti azokat a gondolatokat, amelyeket a saját anyaga alapján a legérdekesebbeknek, leglényesebbeknek tart.</p> <p>A négy poszter felkerül a terem különböző pontjaira.</p> <p>Minden egyes poszter előtt ott marad az azt elkészítő csoport egy képviselője. A többi tanuló körbe sétál, elolvassa többi posztert, és kérdéseket tesz fel a csoport ott maradt képviselőjének.</p> <p>Végül mindenki mond egy-egy mondatot a témával kapcsolatban.</p> <p style="text-align: right;">25 perc</p>	<p>Kommunikáció</p> <p>Érvelés</p> <p>Tolerancia</p>	<p>Frontális munka – csoportmunka produktumának bemutatása</p> <p>Kooperatív tanulás – csoportos interjú</p> <p>Frontális osztálymunka – beszélgetőkör</p>	<p>A könyvtárba rendezett anyagok</p> <p>Csomagolópapírok</p> <p>Vastag, színes filctollak</p> <p>Ragasztógyurma</p>	
III/b A saját munka értékelése					
A	<p>A tanulók kitöltik a önértékelő lapot.</p> <p style="text-align: right;">5 perc</p>	<p>Önismeret</p> <p>Véleményalkotás</p> <p>Felelősségérzet</p>	Egyéni feladat	D2/a (Egyéni értékelő lapok)	
III/c A csoportok munkájának értékelése					
A	<p>A csoportok összeülnek, sorra elmondják véleményüket, és közösen kitöltik a csoportértékelő lapot.</p> <p>A csoportok szóvivői ismertetik a közös véleményt az osztállyal.</p> <p style="text-align: right;">15 perc</p>	<p>Együttműködés</p> <p>Véleményalkotás</p>	Kooperatív tanulás – csoportszóforgó	D2/b (Csoportos értékelő lapok)	

TANÁRI SEGÉDLETEK

P1 – Háttér-információk

(Honlapokról gyűjtött, szabad felhasználású anyagok)

(<http://skepdic.fw.hu/asztrologia.html>)

„Soha ne zárd ki lehetetlenként az esélyt, hogy elég hosszú keresés után találunk egy kis aranyszemnyi igazságot az asztrológiai babonában.”

– Johannes Kepler

Az asztrológia tradicionális formájában egyfajta jövendölés, amely arra az elméletre támaszkodik, hogy az égitestek (csillagok, bolygók, a Nap, a Hold) születés kori helyzete és mozgása alapvetően befolyásolja az életünket. Pszichológiai formájában az asztrológia egy önmegértésre és személyiséganalízisre használt New Age-terápia (asztroterápia).

Ivan Kelly szerint, aki számos kritikus cikket írt a témáról, az asztrológia nem járul hozzá ahhoz, hogy megértsük magunkat és a kozmoszban elfoglalt helyünket. Az asztrológia modern hívei képtelenek felmutatni az égi és földi események kapcsolatának okát, nem tudják elfogadhatóan magyarázni állításait, és semmiféle használható ismerettel nem gazdagítják a társadalomtudományokat.

De az asztrológia még így is évezredekig fennmaradt és emberek milliói hisznek benne. Az ókori kaldeusok és asszírok végeztek először csillagjósolást úgy 3000 éve. I. e. 450 körül a babiloniak kidolgozták a 12 jegyű zodiákust, de a modern asztrológia alapjait a görögök fektették le Nagy Sándor uralkodása és a római leigázás

közötti időszakban. Az isteni beavatkozást és szabad akaratot hirdető kereszténység terjedésével az asztrológia is visszaszorult, a reneszánsz alatt azonban részben a tudományra és csillagászatra irányuló érdeklődésnek köszönhetően visszanyerte korábbi népszerűségét. A keresztény teológusok továbbra is küzdöttek ellene, végül 1585-ben V. Sixtus pápa hivatalosan is elítélte. Ugyanebben az időben Kepler és mások eredményei megingatták az asztrológia tennit. Az asztrológia népszerűsége és fennmaradása természetesen nem függ össze bármely formájának igazságtartalmával.

A tradicionális nyugati asztrológia ágai közül a napjegyasztrológia örvend a legnagyobb népszerűségnek. Ez az, ami alapján számos napilap horoszkópja is készül. A horoszkóp egy asztrológiai előrejelzés, de ez a szó jelöli a születéskor érvényes állatöv térképét is. Az állatöv 12 zónára van osztva az égen, mindegyik arról a csillagképről van elnevezve, ami eredetileg a területére esett (Bika, Oroszlán stb.). A Nap, a Hold, és a fontosabb bolygók látszólagos pályái mind beleesnek az állatövbe. A napéjegyenlőségek precessiójával a napéjegyenlőség és napforduló pontja kb. 30 fokkal nyugatra fordult az utóbbi 2000 évben, és ezért az ókorban elnevezett csillagképek már nem feleltethetők meg a zodiákus velük jelzett szegmenseinek. Röviden, ha 2000 évvel ezelőtt születtünk volna ugyanabban a hónapban, ugyanazon a napon, más lenne a csillagjegyünk.

Az asztrológia hívei előszeretettel hivatkoznak arra, hogy „a női menstruációs ciklus hossza megfelel a hold fázisainak”, és hogy „a hold és a nap gravitációs mezője elég erős a Földön az árapály kiváltásához”. „Ha a hold képes befolyásolni az árapályt, akkor

bizonyára az emberre is befolyással van.” De hol az analógia az árapály és az ember között? Erre is megvan a válasz: „Mindenki a magzatvízben kezdi az életét, és az emberi test is 70%-ban vízből áll. Tudva, hogy az osztrigák az árapálynak megfelelően nyitják és zárják a héjukat, az árapály pedig a hold és a nap gravitációs és elektromágneses erőinek megfelelően változik, nem nyilvánvaló-e, hogy a hold az emberekre is hatással van?” Valakinek talán nyilvánvaló, csak épp a bizonyíték hiányzik az ilyen holdeffektusokra.

Az asztrológusok szerint a Nap, a Hold, a bolygók stb., születéskor elfoglalt helyzete kiemelt fontossággal bír, habár a születés tudvalevőleg nem egy pillanatig tart. A születésnek nincs kitüntetett időpontja. Hogy hivatalosan ki mit ír le, az teljesen mindegy. Vajon a magzatvíz elfolyásának pillanata számít? Vagy az első tágulás pillanata? Esetleg az, hogy mikor bújjik ki az első lábujj vagy hajsza? Talán az, hogy mikor hagyja el az utolsó lábujj vagy hajsza a hüvely utolsó milliméterét? Talán a köldökszinór elvágása? Az első lélegzetvétel? Vagy talán az, hogy az orvos vagy a nővér mikor pillant az órára, hogy megállapítsa a születés idejét?

Miért fontosabbak az *induló* feltételek a személyiségvonások kialakulásában, mint az összes későbbi együtt? Miért a *születés* időpontjára esett a választás mondjuk a *fogamzás* időpontja helyett? Más kezdeti feltételek, úgy mint az anya egészségi állapota, a születés helye, a csipeszek, a szoba megvilágítása, a kocsi hátsó ülése stb., miért nem fontosabbak annál, mint hogy a Mars épp felszáll, leszáll, pályája csúcsán vagy mélypontján van? Miért nem a hozzánk legközelebbi égitest, a Föld határozza meg a jövőnket: azt, hogy kik leszünk és mivé válunk? A Napon, a Holdon, és az alkalmanként idesorodó üstökösökön és kisbolygókon kívül minden más égitest olyan távol van tőlünk, hogy minden, itt a Földön érezhető hatásukat valószínűleg elnyomja egy földi test által kifejtett hatás.

Senki sem állítaná, hogy a hold árapályra vagy krumplikra kifejtett hatásának megértéséhez szükség volna arra, hogy tisztában legyünk az ősrobbanás előtti szingularitás kezdeti feltételeivel, vagy a csillagok és bolygók helyzetével, amikor a krumplit betakarították. Ha a másnapi apály idejére vagyunk kíváncsiak, nem kell feltétlenül tudnunk, hogy mikor keletkezett az első óceán vagy az első folyó, s hogy az óceán keletkezett-e előbb a Holdnál, vagy fordítva. A kezdeti feltételek kevésbé fontosak a jelenlegi feltételeknél, akár a folyókról, akár a zöldségekről van szó. Ha ez áll az árapályra, miért ne állna az emberre is?

Végül némelyek azzal védik az asztrológiát, hogy rámutatnak a professzionális horoszkópok helyességére. Az asztrológia „működik” – mondják –, de mit is jelent ez? Ez alapvetően azt jelenti, hogy számos elégedett kuncaft van, és hogy minden esemény belemagyarázható egy sablonba. Ebből nem következik, hogy az asztrológia pontosan előrejelzi az emberi viselkedést, vagy hogy a pusztán véletlennél lényegesen jobb jóslatokat képes adni az eseményekre. Sok elégedett kuncaft van, akik azt hiszik, hogy a horoszkópjuk helyesen jellemzi őket, és hogy az asztrológusuk jó tanáccsal szolgált. Ez nem annyira az asztrológia helyességét, mint inkább a Forer effektust és a megeőrsítési torzítást demonstrálja. A jó asztrológusok jó tanácsot adnak, ez azonban nem igazolja az asztrológiát. Kísérletek igazolják, hogy az ember szelektív gondolkodás hatására hajlamos bármely előre gyártott sablonban meglátni a saját magáról kialakított képét. A jegyek személyiségével kapcsolatos kijelentések közül sok a homályos, így más jegyben született emberekre is illenének. Még a profi asztrológusok, akik a napjegyasztrológia megvetésén kívül általában nem tudnak mást felmutatni, sem képesek a véletlen találgatásnál nagyobb valószínűséggel kiválasztani a helyes horoszkópot. Az asztrológia népszerűsége máig sem csökkent annak ellenére, hogy egy darab tudományos bizonyíték sem támasztja alá. Még maga az előző First Lady (az USA elnökének a felesége), Nancy Reagan és férje,

Ronald is egy asztrológussal konzultált, miközben a „szabad világ vezetője” volt; ezzel újfent megbizonyosodott, hogy az asztrológusok nagyobb befolyással bírnak, mint a csillagok maguk.

Az asztrológia tudományos vizsgálatai

(az asztrológia ellen szóló véleménnyel)

Az **asztrológiában** való hit rohamos terjedésének ismert szociálpszichológiai okai vannak. Vessünk azonban most egy pillantást magára az asztrológiára: **igaz-e, amit az asztrológia állít, vagyis hogy az emberi jellemek és a sorsok összefüggésben állnak az égitestek járásával?** Szerencsés helyzetben vagyunk, ugyanis az asztrológia ellenőrizhető állításokat tesz; semmiféle módszertani akadály nincs, hogy ezen állítások igazságtartalmát *tudományos módszerrel megvizsgáljuk* – ha már az asztrológusok nem veszik a fáradságot arra, hogy állításaik mellé bizonyítékokat sorakoztassanak fel. Kíváncsi kutatók az elmúlt évtizedek során ezt meg is tették. Több mint 30 tudományos vizsgálatot végeztek az asztrológia állításaival kapcsolatban, s a vizsgálatok többsége referált tudományos folyóiratokban jelent meg (leginkább a *Journal of Psychology*-ban). Az alábbiakban ezekről adok rövid összefoglalást, az *irodalomjegyzék* a cikk végén található.

Hogyan vizsgálható az asztrológia tudományosan? Bizonyára sokan arra gondolnak, hogy a tudomány mindössze arra képes, hogy az égitesteknek a földi élőlényekre gyakorolt hatását valamelyes pontossággal kiszámítsa. Természetesen adható megalapozott becslés ennek a hatásnak a nagyságára, s ekkor azt kapjuk, hogy a hatás eltörpül az embereket érő ezerféle más környezeti hatás mellett, így az égitestek járása várhatóan nem lesz érzékelhető hatással az emberekre. Fel lehet aztán vetni olyasmit, hogy például a horoszkópok csillagászatilag nem korrektek stb., de ez nem igazán érdekes. Az asztrológusok jelentős része azonban egyáltalán nem gondolja azt, hogy a bolygók hatnak az

emberekre; ők az „*amint fent, úgy lent*” ezoterikus alapelvekre hivatkoznak, és azt állítják, hogy valamiféle szinkronicitás van az égitestek világának eseményei és az emberi világ eseményei között, anélkül, hogy a kettő között ok-okozati összefüggés lenne. A tudománynak tehát nem marad más feladata, mint az, hogy megvizsgálja: vajon tényleg van-e valamiféle párhuzam, *együttváltozás* (szakszóval **korreláció**) az égitestek járása és az emberi jellemek, sorsok alakulása között.

A kutatók alapjában véve háromféle megközelítést alkalmaztak az asztrológia tudományos tesztjeinél:

- Sok-sok emberből álló mintákon* megvizsgálták, kimutatható-e bármiféle összefüggés az emberek születési horoszkópjának paraméterei és egyes tulajdonságaik, személyiségvonásaik között. A személyiségvonásokat rendszerint a pszichológiában használatos és elfogadott pszichológiai tesztekkel tárták fel.
- Neves asztrológusok képességeit* ellenőrizték oly módon, hogy az asztrológusoknak embereket mutattak be, és az asztrológusok feladata az volt, hogy a mellékelt néhány horoszkóp (pontosabban születési időpont) közül válasszák ki az illető személy horoszkópját. A neves asztrológusok alkalmazásának az az előnye, hogy a horoszkópokat valóban szakszerűen lehet kiértékelni, így nem érheti a kutatókat az a vád, hogy nem értenek az asztrológiához, ezért kapnak negatív eredményeket.
- Azt vizsgálták, hogy az emberek *mennyire képesek kiválasztani a saját horoszkópjukat* (pontosabban a horoszkóp alapján készült jellemzésüket) egy köteg horoszkóp közül, és azt is megkérdezték tőlük, mennyire érzik igaznak magukra nézve a horoszkópok állításait. Ennek a módszernek az az előnye, hogy nem támaszkodik speciális pszichológiai tesztekre (egyések ugyanis a pszichológiai tesztek érvényességét kétségbe vonják), hanem a személy önismeretére támaszkodik. E vizsgálatok révén arra is magyarázatot kaphatunk, hogy vajon miért hiszi el szinte mindenki a horoszkópjában olvasható állításokat.

Az asztrológia statisztikai próbái

Ennek a vizsgálati típusnak egy francia kutató, *Michel Gauquelin* volt az úttörője, de számos más kutató is jelentős eredményeket ért el.

Gauquelin (1955) az emberek foglalkozása, valamint a Merkúr, a Vénusz, a Mars, a Jupiter, a Szaturnusz és a Hold szerinti születési állatövi jegyei között keresett összefüggést. Nem talált korrelációt. 1967-ben egy másik vizsgálatot végzett, melyben azt nézte meg, melyik házban van a Szaturnusz a sikeres emberek horoszkópjában, és melyik házban van a Mars a gyilkosok horoszkópjában. Azt találta, hogy mindkét esetben teljesen véletlenszerű az eloszlás. 1982-ben kétezer neves sportoló, színész, tudós és író személyiségprofilját állította össze életrajzaik alapján. Ezeket a személyiségprofilokat összehasonlította az asztrológiában a Nap és a Hold jegyével, valamint az aszcendensekkel társítható személyiségvonásokkal. Munkájához nyolcféle asztrológiai tankönyvet használt fel. A valódi és az asztrológiából nyert személyiségprofilok között semmiféle korrelációt nem talált, akár a sziderikus, akár a tropikus állatövi jegyet vette figyelembe.

Meg kell jegyezni, hogy egyik vizsgálatában Gauquelin azt figyelte meg, hogy a kiemelkedő tornászbajnokok születési horoszkópjában a Mars gyakrabban fordul elő bizonyos házakban, mint másokban, és az eltérést szignifikánsnak találta. Ez a híres-hírhedt *Mars-effektus*. Más vizsgálatok ezt a megfigyelést nem erősítették meg, de tekintettel arra, hogy igen heves, személyeskedésekkel tűzdelt és a *fair play* szabályainak fittyet hányó vita követte a Mars-effektus „felfedezését”, ma ebben a kérdésben sajnos nem lehet tisztán látni. A Mars-effektussal kapcsolatos vitákra ezért itt nem térek ki.

Van Deusen (1976), Culver és Ianna (1977) és Culver (1979) azt vizsgálták meg, hogy van-e összefüggés az emberek foglalkozása

és a Nap állása szerinti állatövi jegyük között. Vizsgálataikat több mint 60 különböző foglalkozásra terjesztették ki. Mindhárom vizsgálat negatív eredményt hozott: semmiféle korrelációt nem tapasztaltak a foglalkozás és a Nap szerinti állatövi jegy között.

McGervey 6000 politikus és 10 000 tudós születési jegyét vizsgálta meg, és azt találta, hogy ezek eloszlása teljesen véletlenszerű.

Pellegrini (1973), Silverman és Witmer (1974), Per Dalen (1975), valamint Dean és Mather (1977) szintén a Nap állása szerinti állatövi jegy alapján vizsgálták meg az emberek személyiségvonásait. Az emberek jellemvonásait az általánosan használatos pszichológiai tesztekkel határozták meg, legtöbbször a *California Personality Inventory* (CPI) tesztet alkalmazták. Egyik vizsgálat sem talált korrelációt semelyik személyiségvonás és a Nap szerinti születési jegy között, mindössze Pellegrini talált gyenge korrelációt a CPI-ből nyert nőiességi index és a születés évszaka között.

Hasonló vizsgálatokat végzett Illingworth és Syme (1977) és Tyson (1977). Szintén a CPI tesztet használták a személyiség jellemzésére, és ismervén Pellegrini említett eredményét, a nőiességi indexet külön megvizsgálták. Semmiféle korrelációt nem tudtak megállapítani egyetlen személyiségvonás és a Nap szerinti születési jegy között, beleértve a nőiességi indexet is.

Barth és Bennett (1974) a Merkúr, a Vénusz, a Mars és a Jupiter szerinti születési jegy, valamint a foglalkozás, az egészségügyi problémák, a testmagasság és az élettartam között próbált összefüggést kimutatni. Semmilyen korrelációt nem találtak. Ugyanezt a vizsgálatot végezte el Culver és Ianna (1977), csak ők még azt is megnézték, hogy az egyes bolygópároknak az ekliptika mentén vett szögtávolsága összefügg-e az említett tulajdonságokkal. Nem találtak semmilyen összefüggést.

Mayes és Klugh (1978) szintén nemcsak a Nap szerinti születési jegyet, hanem a Hold és 8 bolygó születéskori házát és öt bolygó-aspektust is figyelembe vett vizsgálatainál. Kétféle pszichológiai teszt, a *Minnesota Multiphasic Personality Inventory* és a *Leary Interpersonal Check List* segítségével 13 személyiségvonást határoztak meg, összesen 196 személyen. Semmilyen korrelációt nem találtak személyik személyiségvonás és az asztrológiai jellemzők között.

Mayo és munkatársai (1979), valamint Jackson (1979) az asztrológiai tényezők és az introvertáltsági/extravertáltsági index között próbálták összefüggést kimutatni. Az introvertáltsági/extravertáltsági indexet az *Eysenck Personality Inventory* (EPI) nevű pszichológiai tesztből nyerték. Azt találták, hogy van bizonyos korreláció a kettő között. Veno és Pammunt (1979) megismételték ezeket a vizsgálatokat, de nekik nem sikerült a korrelációt reprodukálniuk. Végül Pawlik és Buse (1979) munkája öntött tiszta vizet a pohárba: megmutatták, hogy a Mayo és munkatársai, valamint Jackson által talált korreláció megmagyarázható azzal, hogy egyes kísérleti személyek tudták, hogy asztrológiai jegyeikből milyen eredmény várható, és ennek alapján viselkedtek a tesztek elvégzésekor. Ezt Mayo és munkatársai, valamint Jackson is elismerték utólag, sőt, további vizsgálatokat végeztek, s ezek is a korreláció hiányát támasztották alá.

Eysenck (1979), Jackson és Fiebert (1980), valamint Saklofske és munkatársai (1982) újfent az asztrológiai tényezők (a Nap és a bolygók állása) és a személyiségvonások között kerestek összefüggést, beleértve az EPI-ből nyert introvertáltsági/extravertáltsági indexet is. Semmiféle korrelációt nem találtak.

Néhány speciálisabb kérdés vizsgálatára is sor került, melyeknél már nemcsak az emberek foglalkozását vagy személyiségét, hanem sorsát is vizsgálták.

Az asztrológusok sokszor adnak olyan tanácsot, hogy házastársul milyen jegyű személyt válasszunk, szerintük ugyanis bizonyos kombinációk sikeresebbek, mint mások. Ha ez igaz, akkor a rossz kombinációjú házaspárok gyakrabban válnak el, mint a jó kombinációjúak. Ezt vizsgálta meg Kop és Heuts (1974), valamint Silverman és Bernie (1977). Azt nézték meg: van-e összefüggés a házaspárok válási gyakorisága és a Nap szerinti születési jegyei között. Kop és Heuts Amszterdamban, Silverman és Bernie pedig Michigan államban végezte el a vizsgálatot. Azt találták, hogy nincs összefüggés a válási gyakoriság és a születési jegyek kombinációja között.

Press és munkatársai (1979) arra voltak kíváncsiak: vajon van-e az emberek születési horoszkópjában olyan paraméter, amely előre jelezheti, hogy az illető valamikor öngyilkosságot fog elkövetni. Az 1969 és 1973 között New York-ban történt öngyilkosságok adatait használták fel munkájukhoz. Kiválasztották azokat az öngyilkosokat, akik New York-ban születtek, és születési időpontjuk ismert volt. 311 ilyen esetet találtak. Mindegyik öngyilkoshoz hozzárendeltek egy élő kontrollszemélyt, aki ugyanabban az évben és ugyanabban a kerületben született, mint az adott öngyilkos. Az öngyilkosokat és a kontrollszemélyeket három csoportba sorolták az öngyilkosság éve szerint. Ezután egy számítógépprogram 100 000 különféle asztrológiai tényezőt vizsgált meg mind a 622 születési horoszkópban, felderítendő, hogy van-e olyan tényező, amelyik szignifikáns különbséget mutat az öngyilkosok és a kontrollszemélyek csoportja között. Azt találták, hogy egyetlen tényező sem áll korrelációban az öngyilkossággal.

Összefoglalva az asztrológia statisztikai próbáinak eredményeit: az elvégzett mintegy 25 tudományos vizsgálat szerint *semmiféle korreláció nincsen semelyik asztrológiai paraméter és az emberi tulajdonságok, sorsok között.*

Neves asztrológusok tesztelése

Culver és Ianna (1988) egy *John McCall* nevű híres asztrológust tesztelt kettős vak módszerrel a Virginia Egyetemen. McCall azt állította, hogy ha bemutatnak neki valakit, és odaadnak neki négy horoszkópot, amelyek közül az egyik a bemutatott személyé, a másik három pedig teljesen másoké, akkor ő 80%-os biztonsággal ki tudja választani a bemutatott személy horoszkópját a négy közül. A kísérlethez 28 személyt választottak ki, McCall igényei szerint (természetes születésű, tehát nem koraszülött és nem császármetszéssel született fehéreket). McCall tetszése szerinti mélységben megismerkedhetett a bemutatott személyekkel. McCall a 28 esetből 7 alkalommal találta el a megfelelő horoszkópot, tehát a véletlen találgatással pontosan megegyező gyakorisággal.

Carlson (1985) komplex vizsgálatot végzett, melynek eredményét a világ legtekintélyesebb tudományos hetilapja, a *Nature* közölte. A vizsgálat során 116 felnőtt személy kitöltötte a *California Personality Index* (CPI) személyiségtesztet, és megadta születési adatait. Ezután a születési adatokat neves asztrológusoknak adták át, és minden születési adathoz három CPI-teszteredményt is adtak; a három CPI-teszteredmény közül az egyik azé a személyé volt, akihez a születési adat tartozott, a másik kettő véletlenszerűen kiválasztott más személyeké volt. Az asztrológusok feladata az volt, hogy értelmezzék a születési adatot (készítsenek horoszkópot), és a három CPI-teszteredmény közül rendeljék hozzá a megfelelőt. A vizsgálatban 28 asztrológus vett részt, mindegyiküket a *National Council for Geocosmic Research* (az asztrológusok legtekintélyesebb szakmai egyesülete az USA-ban) San Francisco-i tagozata ajánlotta. Az asztrológusok a vizsgálat előtt jóváhagyták a feltételeket, és azt állí-

tották, hogy az esetek több mint 50 százalékában ki fogják választani az adott születési adathoz tartozó CPI-profil. Az eredmény: a 116 próbából az asztrológusok 34 esetben tudták kiválasztani a megfelelő CPI-profil. Ez megegyezik a véletlen találgatás esetén várható 1:3 aránnyal.

Átgondolt vizsgálatot végzett McGrew és munkatársai (1990). Hat asztrológus szakértő egymástól függetlenül azt a feladatot kapta, hogy párosítsa össze 23 ember születési horoszkópját a róluk készült dokumentációval. Az önkéntes résztvevők dokumentációja tartalmazta a résztvevők élettörténetét, szemből és profilból készült fényképét, valamint kétféle pszichológiai teszt szerinti személyiségprofiljukat (a Strong-Campbell-féle *Vocational Interest Blank* és a *Cattell 16-P.F. Personality Inventory* tesztet alkalmazták). Az asztrológusok eredménye megfelelt a véletlen találgatás esetén várható találati aránynak, és ugyanakkora teljesítményt nyújtott egy nem asztrológus kontrollszemély is. A teljesítmény egyébként független volt attól, hogy az asztrológusok előzőleg milyen találati arány elérését vállalták. Az asztrológusok párosításai továbbá egymással sem egyeztek meg.

Összefoglalva az asztrológusok teszteléseinek eredményeit: az igen gondosan átgondolt és megtervezett, referált folyóiratokban publikált három teszt során tesztelt több tucatnyi neves, nagytekintélyű asztrológus mindegyike *tökéletes kudarcot vallott*, noha a tesztek feltételeit velük teljes egyetértésben alakították ki. Hasonló teszteléseket még számos kutató és magánszemély (köztük *James Randi*) is végzett rádió- és tévéműsorokban, illetve a saját szakállukra. Az asztrológusok kivétel nélkül minden esetben kudarcot vallottak.

A saját horoszkóp kiválasztásán alapuló tesztek

A saját horoszkóp kiválasztásán alapuló tesztek fő nehézsége az, hogy az emberek nagy részének van valamilyes fogalma az asztrológiáról, tudja, hogy milyen jegyben született, s gyakran azt is, hogy azzal a jeggyel milyen tulajdonságokat szoktak társítani. Emiatt az emberek gyakrabban választhatják ki a várt horoszkópot, mint ha egyszerűen csak az önismeretükből indulnának ki. A kutatók ezzel a problémával vagy nem törődtek, vagy különféle praktikákkal próbálták kiküszöbölni.

Carlson (1985) *Nature*-ben megjelent vizsgálatában nemcsak az asztrológusokat vizsgálták, hanem fordított próbát is végeztek: 83 személy számára professzionális asztrológusokkal horoszkópot készítettek. Ezután mindegyik személynek három horoszkópot adtak: az egyik a sajátjuk volt, a másik kettő másoké, s a résztvevők feladata az volt, hogy a három horoszkóp közül válasszák ki a sajátjukat. A 83 személy közül 28 választotta ki jól a saját horoszkópját. Ez megfelel a véletlen találgatás esetén várható aránynak.

Hasonló jellegű vizsgálatot végzett *Geoffrey Dean*. A kísérletben résztvevő személyek számára horoszkópot készítetett, majd a horoszkópok egy részét átírta oly módon, hogy tartalmukat az ellenkezőjére változtatta (minden leírt tulajdonságnak az ellenkezőjét írta le). Ezután a résztvevők felének a valódi horoszkópját, másik felének az ellenkezőre változtatott horoszkópot adta oda, és megkérdezte őket, mennyire igazak rájuk a horoszkópok. A résztvevők mind a valódi, mind az ellenkezőjükre változtatott horoszkópokról az esetek 95%-ában azt nyilatkozták, hogy igazak rájuk, teljesen egyformán.

Dean (1987) ismét azt vizsgálta, mennyire érzik igaznak magukra nézve az emberek a horoszkópot. A résztvevők számára asztro-

lógusok horoszkópot készítettek. Ezután a horoszkópot megfordították oly módon, hogy a Nap jegyét megtartották, de az összes bolygóaspektust az ellenkezőjére változtatták. A résztvevők felének a helyes horoszkópjukat adták oda, a másik felének pedig a megfordított horoszkópot, és megkérték őket, értékeljék a horoszkópok pontosságát. Az eredmény: nem volt korreláció a horoszkópoknak a résztvevők szerinti pontossága és aközött, hogy az adott résztvevő a helyes horoszkópját kapta-e meg vagy a fordítottat.

Dwyer (1987) is elvégzett egy ehhez hasonló vizsgálatot. Mind-egyik résztvevő számára két horoszkópot készítetett: az egyiket a valódi születési időpontra, a másikat egy 5 évvel és 6 hónappal korábbi időpontra, a Nap szerinti születési jegy megtartásával. Harminc személy vett részt a kísérletben. Mindegyiküknek odaadták a valódi és a korábbi időpont alapján készült horoszkópjukat, és megkérték őket, válasszák ki a jobban rájuk illőt. A résztvevők fele a valódi horoszkópot választotta, a másik fele a rossz időpontra készültet.

Összefoglalva a saját horoszkóp kiválasztásán alapuló módszereket: a bemutatott négy vizsgálat szerint az emberek *bármilyen horoszkópról az esetek túlnyomó részében úgy érzik, hogy az meglehetősen jól illik rájuk*, teljesen függetlenül attól, hogy a valódi horoszkópjukat kapták-e meg, vagy valami egészen más horoszkópot. A pszichológiában *Barnum-effektusnak* nevezik azt a jelenséget, hogy az emberek szinte bármilyen állítást elfogadnak magukról, elég az, ha az állítás egy mérsékelt bóknak tűnik számukra. A jelenséget *P.T. Barnum* fedezte fel, és számos, nem asztrológiai jellegű vizsgálat is bebizonyította. Rengeteg tanár végezte el osztályával azt az egyszerű kísérletet, hogy diákjaitól bekérte születési adataikat, majd egy hét múlva horoszkópot osztott ki nekik, azt állítván, hogy mindenki a saját, személyre szóló horoszkópját kapta meg. Ezután megkérte őket, hogy értékeljék, mennyire igaz rájuk a ho-

roszkóp. A diákok ilyenkor szinte kivétel nélkül mind azt mondják, hogy nagyon igaz és találó a horoszkóp, amit kaptak. Ekkor tárja fel a tanár az igazságot: mindenki ugyanazt az egy horoszkópot kapta!

Záró összegzés

Összefoglalva most már az összes ismertetett vizsgálat eredményeit: a kb. három tucat tudományos vizsgálat egyike sem talált semmiféle összefüggést az asztrológia állításai és a valóság között, noha a kutatók minden fortélyukat latba vetették, hogy valamiféle összefüggést kimutassanak. Ellenpélda nincs, nincs olyan vizsgálat, ami ettől különböző eredményt hozott volna. Azt hiszem,

egyáltalán nem elhamarkodott a következtetés, hogy **az asztrológia 100%-ban** téves. A valósághoz semmi köze. Semmi sem igaz belőle, igazságtartalma egyenlő a nullával. Aki pedig mégis elhiszi, az egyszerűen *saját magát csapja be*. Az elvégzett tudományos vizsgálatok oly sokféle módon és annyira meggyőzően erősítik ezt meg, hogy további vizsgálatokra már aligha van szükség, a következtetés teljesen egyértelmű.

(Szilágyi András: *szia kukac enzim pont hu*)

*Ez a dokumentum mindenféle **nonprofit** célra szabadon terjeszthető, másolható és sokszorosítható.*

Mi is az a Dzsjótis? (érvek az asztrológia mellett)

A védikus asztrológia, vagy DZSJÓTIS egy ősi indiai asztrológiai rendszer, amelynek a szabályait önmegvalósított bölcsek jegyezték le évezredekkel ezelőtt, szanszkrit nyelven. Ennek az ősi árjan civilizációnak az írásos emlékeit összefoglalóan védikus irodalomnak nevezzük. Az asztrológia, szanszkrit nevén dzsjótis, vagyis a világító égitestek tudománya a hat védikus kiegészítő tudomány egyike volt, tehát meglehetősen fontos szerepet töltött be a védikus civilizáció életében. Még a vallásos ceremóniákat is a kedvező asztrológiai időpontok figyelembevételével hajtották végre, nem is beszélve az összes többi tevékenységről.

A különböző asztrológiai iskolák kialakulása

A Védákban található információk alapján arra következtethetünk, hogy az előző korokban az egész Földön egy lelkileg és erkölcsileg magasan fejlett civilizáció létezett, amely több millió éven keresztül fennállt. Ennek a kultúrának a hanyatlása mintegy öt-tízezer évvel ezelőtt kezdődött az emberi társadalom fokozatos erkölcsi és lelki degradációja következtében. A Föld népessége ebben az időszakban több kultúrkörre szakadt, amelyek több-kevesebb mértékben megtartották az ősi tudást. Nézetünk szerint ez történt az asztrológiával is.

A védikus asztrológia tudásanyaga az egyiptomi, arab, majd görög asztrológiai iskolákon keresztül került át Európába. Bizonyos változtatásokkal ugyanez a tudás bukkant fel a távol-keleti és dél-amerikai kultúrákban is. Az itt következő összehasonlításból is kitűnik, hogy a dzsjótisban használatos számítási módszerek sokkal kifinomultabbak és pontosabbak, mint a nyugati asztrológiában ismert módszerek, és ez szintén arra enged következtetni,

hogy ez az eredeti rendszer, a többi pedig ebből alakult ki az adott kultúrkörök tudati szintjének megfelelően.

A védikus asztrológia keletkezése

A Védákban található szövegek szerint a dzsjótis-sásztra, vagyis az asztrológiával foglalkozó szövegek az univerzum teremtése idején nyilvánultak meg a Legfelsőbb Úr, Mahavisnu lélegzetéből. Ezek a szövegek mintegy ötezer évvel ezelőtt lettek lejegyezve olyan önmegvalósított bölcsek által, mint Parásara Risi és Bhrigu Muni. Az ő nevükhöz fűződik az Indiában ma is ismert két fő asztrológiai rendszer létrejötté. Ezeket a bölcseket több más személy is követte, mint Gargamuni, Dzsaimini Risi, valamint több középkori szerző, például Varahamihira, Prithujasz és Mantrésvara.

A krónikák szerint mindezek a személyek önmegvalósított bölcsek voltak, akik ismerték a jelent, a múltat és a jövőt. A számítási módszerekkel és a pozíciók értelmezésével kapcsolatos tudást meditáció közben nyilvánította meg a szívükben a Legfelsőbb Úr. Ez annál is valószínűbb, mivel meglehetősen nehéz lett volna statisztikai úton kikövetkeztetni az egyes születési dátumok és sorsok közötti összefüggést. A másik érv, amely a dzsjótis autenticitását igazolja, hogy az ősi bölcsek mindenféle számítási vagy csillagászati segédeszközök nélkül meg tudták mondani, hogy melyik bolygó hol fog elhelyezkedni egy adott időpontban, akár évezredekre előre vagy vissza.

Alapvető különbségek a védikus és a nyugati asztrológia között

A nyugati asztrológiában használatos zodiákust (jegyrendszert) tropikus zodiákusnak nevezik, mivel itt a jegyek pozícióját állandónak tekintik a Nap éves pályájához viszonyítva. Ennek megfelelően

a Nap minden évben a tavaszi napéjegyenlőség napján (március 21.) lép a Kos jegyébe. A védikus asztrológiában ezzel szemben a zodiákus jegyeinek elhelyezkedését az úgynevezett Naksatrákhoz, vagy állócsillagokhoz viszonyítják.

Ezt sziderikus zodiákusnak nevezzük. A megfigyelések szerint a két zodiákus lassan elmozdul egymáshoz képest, ugyanis a Nap a csillagokhoz képest mindig egy kicsit hátrább kerül a tavaszi napéjegyenlőség napján, mint előző évben. Ezt az elmozdulást precessiónak, vagy ajanámsának nevezzük, és az éves értéke mintegy 50 ívmásodperc. Jelenleg a sziderikus zodiákusban kb. 23 fokkal és 50 perccel hátrább helyezkednek el az égitestek, mint a tropikusban.

Valószínűsíthető, hogy a tropikus (vagy nyugati típusú) asztrológia mintegy két-ezer évvel ezelőtt vált el a védikustól, mivel ekkor még egybeesett a két zodiákus. A Föld forgástengelye mintegy 25 000 év alatt ír le egy teljes kört a sziderikus zodiákushoz képest, és ezalatt a tropikus zodiákus is egy teljes fordulatot tesz meg a sziderikushoz képest. A tavaszi napéjegyenlőség napja tehát jelenleg a Halak első dekanátusában (tíz fokában) van, és

mintegy nyolcvan éven belül a Vízöntőbe fog érkezni. Ezt nevezik egyesek a Vízöntő korszak kezdetének.

A fenti eltérést korrigálандó a nyugati asztrológiában fokozatosan átértelmezték a jegyek jelentőségét, sőt, egyesek egy tizenharmadik házat is be akarnak vezetni. Ez a különbség tehát jelentős eltérést ad már a születési horoszkópok terén is. A védikus asztrológiában a legnagyobb jelentőséget az aszcendens jegyének (a keleti horizonton felkelő jegy) tulajdonítják, mivel ez határozza meg a személy alaptermészetét. A második legjelentősebb a Hold, amely a mentális működésre enged következtetni, és a Nap egyrészt a lélekre, másrészt a fizikai testre, cselekedetekre jellemző. Ezen kívül figyelembe veszik a Mars, Merkúr, Jupiter, Vénusz és Szaturnusz helyzetét

Az Uránusz, Neptunusz és Plútó helyzetét nem azért nem veszik figyelembe, mert a védikus korban még nem tudtak ezek létezéséről, hanem azért, mert ezek hatásai értelmezhetőek az előző hét bolygón keresztül. A másik két bolygó, aminek szintén nagy jelentőséget tulajdonítanak, a Ráhu és a Kétu. Ezek finomfizikai bolygók, amelyek a Hold felszálló és leszálló csomópontjain helyezkednek el.

A legvalódibb áltudomány (érvek az asztrológia ellen)

Az asztrológusok több ezer éve hangoztatják, hogy a bolygók mozgása befolyásolja az emberek sorsát. Ám ezt a feltételezést semmilyen bizonyíték nem támasztja alá, így kijelenthető, hogy az asztrológia megközelítési módja, összefüggései és eredményei tudománytalanok.

A félreértés kezdetei

Az éjszakai égbolt tanulmányozása valószínűleg az ember legősibb tudományos tevékenysége. Így egyáltalán nem meglepő, hogy bolygónk legtöbb kultúrájában félelemmel vegyes érdeklődés alakult ki az égi jelenségek szabályos rendje iránt. S miközben a civilizációk hajnalán élt elődeink a környezetükben zajló folyamatok magyarázatát keresték az égen, mítoszokkal és legendás hősökkel népesítették be a csillagok világát. Ezek pedig gyakran egységes mitológiává forrtak össze, majd vallássá nőttek az eltelt évszázadok során azt hangoztatva, hogy az égi és földi világ egymás tükörképei, vagyis hogy misztikus kapcsolat áll fenn az égitestek és az emberi sorsok között. Ezzel párhuzamosan azonban pontos és rendszeres leírások is születtek az égi megfigyelésekről, amelyek óriási mennyisége és tárgyilagos elemzése lehetőséget teremtett az égbolt tudományos vizsgálatára.

Kezdetben az égi jelenségek tanulmányozása tehát egyszerre szolgálta az asztrológia (csillagjóslás) és az asztronómia (csillagászat) haladását, s még nem feszült kibékíthetetlen ellentét a horoszkóp-készítők, illetve a csillagtérkép-szerkesztők között. A legismertebb példa talán az ókori Egyiptomból származik, ahol a papok vallási hatalmának alapját féltve őrzött csillagászati ismereteik jelentették. Megfigyeléseik szerint ugyanis az égbolt legfényesebb csillaga, a Szíriusz évi első heliákus kelése (amikor a Nappal együtt jön fel a

hajnali égre) néhány nappal mindig megelőzte a Nílus nyári áradását, amely termékeny iszapot terített szét a megművelt földeken. Ezért, amint észlelték a Szíriusz első heliákus kelését az évben, jelentették a fáraónak, hogy hamarosan bekövetkezik a folyó áradása.

Az asztrológia és asztronómia ádáz küzdelme azonban az ókortól egészen napjainkig tart, amelyben mindkét fél állítja, hogy a másiknál jobban eligazodik a csillagok kiismerhetetlen világában.

Milyen a tudomány?

Vitathatatlan, hogy a csillagászat tudománya sokat köszönhet az asztrológiai célú megfigyeléseknek, mert a csillagjósok óriási mennyiségű adatot halmoztak fel elsősorban az állócsillagokhoz képest bolyongó égitestekről, mai nevükön bolygókról. Ám ahhoz sem fér kétség, hogy az asztrológia igen sokat és sokféle formában ártott is a csillagászatnak: tévesen magyarázta az égi jelenségeket, akadályozta az asztronómia tudományos előrehaladását s nem utolsó sorban értelmetlen többletfeladatok formájában hátráltatta csillagászati lángelmék munkáját (Madách Imre *Az ember tragédiája* című művében be is mutatta Johannes Kepler gyötrelmeit, amelyeket Rudolf császár udvari csillagászaként, asztrológusaként és horoszkóp-készítőjeként élt át).

Az asztrológia legnagyobb hibája mégis az, hogy tudománynak vallja magát. Ez egyrészt azért probléma, mert sokan komolyan veszik a csillagjóslást, másrészt pedig azért, mert az emberek jelentős része minden valódi tudományt is olyannak képzel, mint ahogy az asztrológiát ismeri, s ezért nem tartja sokra a tudományos gondolkodást. Az asztrológia azonban egyértelműen nem felel meg a modern tudományok ismérveinek. A 17. század eleje óta ugyanis az olyan módszereket nevezik tudományosnak, amelyek megfigye-

lésekre alapulnak, ezekből logikus következtetéseken keresztül tapasztalati úton igazolható szabályokat alkotnak, valamint állításokat fogalmaznak meg egyes jövőbeli eseményekre nézve, s ezek bekövetkezése bizonyítja a szabályok helyességét.

Az asztrológia következtetései ezzel szemben egyáltalán nem logikusak, hanem rendszertelenek és ellentmondásosak, szabályai teljesen szubjektívek így egyáltalán nem igazolhatók, jóslatai pedig csak véletlenszerűen teljesülnek be. Ennek ellenére számos csillagjós hangoztatja, hogy az asztrológia tényleg tudomány, ezért számos valódi tudós végzett igazi tudományos kísérletet a kérdés eldöntése érdekében.

Az asztrológia tudományos kritikája

Az asztrológia központi állítása, amely szerint az emberi jellemek és sorsok összefüggésben állnak az égitestek járásával, többféle-képpen értelmezhető.

Egyrészt tényleges, fizikailag leírható s kiszámolható erejű kölcsönhatásként, ám ezt napjainkban már csak a legelvakultabb csillagjósok állítják. Ugyanis közismert adat, hogy a Naprendszer összes tömegének 99,87 %-a a Napban, 0,1 %-a a Jupiterben összpontosul, s a fennmaradó töredéken osztozik a többi égitest. Ezért kizárható, hogy bolygósomszédaink tömegének hatásai a Föld gravitációs erejével összevethető mértékben érvényesüljenek bolygónkon. Gyakori ellenérv a Hold által okozott árapály-jelenség, de ennek helyes értékeléséhez nem szabad figyelmen kívül hagyni a bolygók Földtől mért távolságát. Igaz ugyanis, hogy a Hold tömege kb. 1 %-a a Föld tömegének, de távolsága csupán 384 000 kilométer. Ezeket kell összehasonlítani a bolygók megfelelő értékeivel szem előtt tartva, hogy a tömegvonzás ereje a távolság négyzetével fordítottan arányos. De

további problémák is felmerülnek ezzel az értelmezéssel kapcsolatban. Például hogy az ókori és középkori asztrológusok még csak nem is feltételezték a Szaturnusz pályáján túl keringő bolygók létezését. Ám William Herschel 1781-ben felfedezte az Uránuszt, 1846-ban Johann Gottfried Galle megpillantotta a Neptunuszt, végül 1930-ban Clyde Tombaugh rátalált a Plútóra. Ám az asztrológusok jóslatai nem változtak meg ezen felfedezések hatására, ami jelzi, hogy a bolygók száma egyáltalán nem fontos a csillagjósolás szempontjából, kizárva az említett fizikai kölcsönhatások létezésének legkisebb gyanúját is.

Gyakran képezi rémület forrását a napfogyatkozás és a bolygók különleges helyzete, együttállása. Az utóbbi évek bővelkedtek ilyen eseményekben, 1999. augusztus 11-én teljes napfogyatkozás száguldott végig hazánk területén, a szabad szemmel látható égitestek pedig majdnem egy vonalban álltak az égen 2000. május 5-én, a hevesen jövendölt világvége azonban, mint oly sokszor eddig, szerencsére mindkét alkalommal elmaradt. Továbbá a bolygónk mellett igen gyakran elszáguldó földsúroló kisbolygók sem érdeklik az asztrológusokat, mert ha az emberi sorsokból ki tudnák olvasni ezen tömegek hatását, akkor nem történhetne meg, hogy egy ilyen aszteroidát csak néhány nappal legkisebb földközelsége után vesznek észre csillagászati távcsöveink. A csillagjegyek tulajdonságait meghatározó csillagképek pedig végképp nem léteznek, mivel a fényes csillagokat alakzattá összekötő vonalakat csak az ember képzelet az égre, azoknak semmilyen fizikai alapja sincs.

Felismerve a fenti álláspont tarthatatlanságát a legtöbb csillagjós szerint inkább valamilyen transzcendens szinkronicitás, együttjárás mutatható ki az égitestek mozgása és az emberi világ eseményei között, bármiféle ok-okozati összefüggés nélkül. Ebben az értelemben az asztrológiát egyfajta szimbólumkészletnek vagy nyelvezetnek tekinthetjük, amely egyes elvakult emberek számára még jótékony hatású is lehet.

Kulturális különbségek

Az asztrológia univerzális igazságai ellen szól a Föld eltérő kultúrájú társadalmainak különböző asztrológiai rendszere is. Ugyanis ha a csillagjósolás alapját valódi összefüggések jelentenék, akkor egy adott személy születési időpontjához nem tartoznának egymásnak ellentmondó személyiség-leírások attól függően, hogy az illető milyen kultúrához tartozik.

Kiválasztva például 1986. december 10-ét, amely pontosan 16 évvel ezelőtt volt, összehasonlíthatjuk a különböző asztrológiai rendszerek jóslatait erre az időpontra vonatkozóan.

A nyugati asztrológiában ez a Nyilas csillagjegynek (november 23. és december 22. között) felel meg, amelynek vonásai még a különböző asztrológiai weboldalakon sem egyeznek meg. A kínai asztrológiában ez a születési dátum a Tigris jegyhez tartozik, az indiaiban a Skorpió jegyhez, a kelta asztrológiában pedig egyes források alapján a Gyertyánfa, más írások szerint viszont a Bodzafa felel meg ennek az időpontnak.

A születési dátum mellett természetesen számtalan más szempont szerint is csoportokba sorolhatók az emberek, például a szemszín, testmagasság vagy vércsoport alapján, s nagy számú személy alapos vizsgálatát elvégezve bizonyára ezen csoportok tagjaiban is kimutathatók közös vonások.

Az eddig leírtak ellenére az asztrológia újra virágkorát éli, amely részben a nyomtatott sajtótermékek szélesedő választékának, részben pedig az internet lehetőségeinek köszönhető. Napjainkban tulajdonképpen bárki üzemeltethet horoszkóp-készítő vagy tágabb tartalmú asztrológiai weboldalt akár az eszme terjesztésének céljából, akár pénzkeresési szándékkal (szándékosan nem került asztrológiai témájú weboldal az ajánlott linkek közé, nehogy valaki számára ez a találkozás legyen a végzetes kísértés).

Az asztrológia tehát felkészült és türelmes áltudomány, amely bizonyos szempontból nézve mindig tartogat magában üzleti lehetőséget. Ha ügyesen bánnak vele, pénzért árusított remény is lehet, ha pedig felelőtlenül adagolják, szükségtelen tragédiák forrásává is válhat.

(Sik András: sikandras@ludens.elte.hu
<http://www.sulinet.hu/tart/cikk/ac/0/11110/1>)

Miért nem készítenek horoszkópot a csillagászok?

Évezredekkel ezelőtt még nem lehetett különválasztani az asztrológiát és az asztrológiát, vagyis a csillagászatot és a csillagjósolást. Ha azonban ma összekeveri őket valaki, az olyan jellegű, mint amikor valaki Budapestet keveri össze Bukaresttel. A csillagászok az elmúlt évezredek során rengeteg tapasztalatot, ismeretet gyűjtöttek össze az égitestekről. Megtudták, hogy a bolygók miért „bolyonganak” az égen, milyen az összetételük, légkörük, felszínük. A Vénusz, a szerelem bolygója például vastag széndioxid légkörrel rendelkezik, felszínén a nyomás 90-szerese a földiének, a hőmérséklet pedig majdnem 500 Celsius-fok. Ilyen környezetről aligha a mennyei szerelem jut az ember eszébe, sokkal inkább a pokolra emlékeztet. (A kettő között persze időnként felmerülhetnek bizonyos összefüggések, de erre most nem térhetünk ki.)

A „harcias” Marson viszont a legnagyobb kánikulában is alig emelkedik fagypont fölé a hőmérséklet. A „méltóságteljes” Jupiternek nincs is szilárd felszíne. Az „öregesen cammogó”, és állítólag betegséget terjesztő Szaturnusz az egyik leglátványosabb jelenség a Naprendszerben.

Állnak-e az állócsillagok?

Kiderült az is, hogy az állócsillagok nem állnak, de olyan mesze vannak, hogy elmozdulásuk csak a legmodernebb műszerekkel mérhető. Tudjuk, hogy a csillagképek valójában nem léteznek, hiszen a csillagok akár több száz fényév távolságban is lehetnek egymástól, s csupán tőlünk látszanak egy irányban lévőnek.

Minden nép a saját világszemlélete, hitvilága alapján népesítette be az eget. A régi közel-keleti népeknél például létezett egy Szamár nevű csillagkép, melynek legfényesebb csillagai 40-130 fényévre vannak tőlünk. Ezt a csillagcsoportot – mely nagyjából még hasonlít is arra, aminek nevezik – nálunk Oroszlánnak hívják. Az ebben a jegyben születettek az azt mondják, jellegzetesen „oroszlános” tulajdonságai vannak, noha akár szamár is lehetne. Ezek szerint ha kedvenc főnökünk is abban az időszakban született, amikor a Nap ezt a vidéket járja az égbolton, akkor ő a Szamár jegyében született, mi pedig az Oroszlánban?!

A Nyilas lehet jól célzó, pontos, vagyis éppen olyan, mint amilyenek a neve alapján lennie kell. Régen rossz azonban annak, aki esetleg angolszász területen látta meg a napvilágot. Ott ugyanis ugyanezt a csillagcsoportot valamikor Teáskannának hívták. Olyannyira, hogy fölötte kiskanalat is találunk, alatta pedig citromkarikákat. (Nem ritka, csak nem túl közismert, hogy egész monda-körök szerepelnek együtt az égen. Például az „Androméda kalandja a cettel” című történet összes szereplője felettünk van, de az ősmagyarok hitvilágának csodaszarvasát az őt üldözőkkel együtt szintén megtalálhatjuk az égbolton.)

No de térjünk vissza a Nyilas teáskannájához. Vajon milyen tulajdonságai vannak egy teáskannának? Forró vérű? Nagy a füle? Sok olyan csillagkép van, amely egyáltalán nem hasonlít arra, amiről elnevezték. Márpedig a páciensek tulajdonságait annak alapján írják le a csillagjósok, amilyen jegyben azok születtek. (Igaz ma már a csillagképek a csillagjegyekkel nem esnek egybe, de itt most az elnevezés és a karakter közötti összefüggésre szeretnénk volna rámutatni.)

A bolygók hatása

Horoszkópot évezredek óta készítenek. Fel is használták hozzá az összes ismert fényes égitestet, a Napot, a Holdat, a Merkúrt, a Vénuszt, a Marsot, Jupitert, Szaturnuszt, továbbá az állatöv 12 csillagképét, vagyis azokat a csillagcsoportokat, amelyen áthalad a Nap az esztendő folyamán. Aztán egymáshoz viszonyított helyzetükből kitalálták, mit hoz a jövő. Igaz, hogy van egy 13. csillagkép, a Kígyótartó, amelyen a Nap áthalad, de ez valahogy nem volt szimpatikus a csillagjósok számára, pedig még állat is van benne. Ma sem veszik figyelembe. A jóslatok – legalábbis készítőik szerint – természetesen beváltak.

1781-ben William Herschel egy olyan különleges csillagászati műszerrel, amit az asztrológusok nem használnak – távcsőnek hívják – felfedezte az Uránuszt. Megfelelő matematikai apparátussal kiszámították az „új” bolygó pályáját, az azonban szisztematikusan eltért ettől. A csillagászok ekkor arra gondoltak, hogy nem vettek figyelembe egy olyan hatást, amit egy ismeretlen bolygó gravitációs zavara okoz. Az eltérések alapján kiszámították a feltételezett égitest helyét, beállították a távcsövet és rövid keresés után meg is találták a Neptunuszt. Később hasonló módszerekkel fedezték fel a Plutót is.

Volt tehát egy létező hatás, amelyet az égitestek tömegvonzása okoz. Amikor az ismeretlen bolygó gravitációs hatását nem vették figyelembe, nem is vált be pontosan az előrejelzés. Ma már ezzel nincs gond, hiszen nagy pontossággal navigálnak a bolygókutató szondák tőlünk akár milliárd km-ekre is. Természetesen az asztrológusok - haladva a korrallal - beveszik a három külső bolygót is a buliba, és a jóslások most is ugyanúgy „beválnak”, mint régen. Egy csillagász számára – akinek munkaköri kötelessége a gondolkodás – ez bizony elgondolkodtató. Az eltéréseket a jóslatok készítésénél is észre kellett volna venni, s így már régen fel kellett volna fe-

dezni a külső bolygókat. Ez azonban – ki tudja miért – nem történt meg. A Plutó bizony elég halvány égitest, vannak viszont olyan kisbolygók, amelyek több százszor fényesebbek nála, és sokszor alig néhány százezer km-re haladnak el bolygónk mellett. A horoszkópok készítésénél azonban makacsul a Plutó hatását veszik figyelembe, és a kisbolygókét nem.

Az asztrológusok régebben a születés időpontját vették alapul, ma leginkább a fogamzás időpontját használják munkájukhoz. Igaz, az utóbbit nem lehet pontosan megállapítani, de ezt a csillagjósok biztos jobban tudják. A csillagászok tisztában vannak a gyermekszületés rejtjelmeivel is, és nem értik, hogy miért nem kell az előzményeket figyelembe venni. Nevezetesen azt, hogy annak a két sejtnek múltja is van. Mindenki tudja, hogy a gyerek sorsát meghatározza, milyen hatások érik az anyát a terhesség kilenc hónapja alatt. Ugyanabban az időpontban sokan születnek a Földön, de nem mindegy, hogy valaki egy munkanélküli magyar anya vagy egy amerikai multimilliomos csemetéje lesz. Meghatározza a sorsot az iskola, a család, a rokonok, az, hogy kivel választ csillagot stb. (Ez utóbbinál sem a csillagokon múlik a dolog!) Kimutatható ugyan, hogy például tavasszal és ősszel több csillagász születik, mint máskor, ennek azonban van egy szépséghibája. Akkor egyébként is több gyerek születik. A csillagászok tudományos ismereteik és tapasztalataik alapján nyugodtan kijelenthetik: az égitestek nem befolyásolják az ember sorsát!

Az asztrológia – amit a korábban említett félreértések elkerülése végett nevezünk inkább csillagjósolásnak – függetlenül a modern módszereknek, a nagyfokú szabadságnak, ami a mai magyar kultúrában tombol – semmi más, mint babona!

1999 a napfogyatkozás éve. Hajdanán nagy rémületet keltett a jelenség és sok helyen nyilakat lövöldöztek az ég felé, óriási lármát

csaptak, hogy elűzzék az égi sárkányt, amely felfalni készül a Napot. Ha valaki ezt tenné augusztus 11-én, akkor – finoman szólva – igen-csak megmosolyognák. Pedig ez a nézet egyidős az asztrológiával és nincs benne kevesebb ráció, mint a horoszkópokban.

Kepler is csinálta?

A történelem során számos nagyszerű felfedezéssel gazdagította a tudományt a csillagászat. Új égitesteket fedeztek fel, műszereikkel a leggyengébb sugárzásokat gyűjtik és elemzik. Megállapítják az égitestek hőmérsékletét, tömegét, mágneses terét stb. Föld körüli pályáról már olyan tartományokat is lehet vizsgálni, amelyeket itt a Földön nem. Semmilyen speciális sugárzást sem sikerült kimutatni, ami esetleg gyanús lehet az ügyben, pedig e téren igen fejlett a tudomány. A csillagjósolás viszont semmilyen új felfedezéssel nem gazdagította a világot, pedig lett volna rá lehetősége, mint azt a bolygók felfedezésénél láttuk. A mai csillagászok dolga a tudomá-

nyos kutatáson kívül a tudományos ismeretek terjesztése is. Hogy a címben feltett kérdésre is válaszoljunk, felvilágosítani, tanítani szeretnének és nem félrevezetni, ezért nem készítenek horoszkópot a csillagászok.

Befejezésül annyit, hogy sokan szoktak Keplerre hivatkozni. Ha már egy olyan híres csillagász is, mint ő, készített horoszkópokat, akkor mégis lehet benne valami?! A csillagászatban járatosak tudják miért készítette jóslatait Kepler. Erre utal egyik szellemes mondása is: „Isten gondoskodik az állatoknak élelemről – a csillagászoknak pedig az asztrológiáról”. De egy átlagos műveltségű magyar polgár számára is furcsa Keplerre hivatkozni. Madách – mint azt iskolai tanulmányainkból tudjuk – korának egyik legműveltebb személye volt. Az ember tragédiájában meg is írta, miért készített Kepler horoszkópokat. Ezt a művet pedig akkor is illik ismerni, ha valaki éppen akkor hiányzott az óráról.

(Írta: Trupka Zoltán)

P2 – Asztrológiai linkek

<http://www.enzim.hu/~szia/atud.html>

<http://www.freeweb.hu/szabadgondolkodo/>

<http://horoszkop.uw.hu/>

http://www.asztro.negral.hu/index_asztro.html

<http://www.centralnet.hu/ezoterika/kinai.htm>

<http://www.centralnet.hu/ezoterika/astrology.htm>

<http://web.axelero.hu/stellium/1pro/pro.html>

<http://asztrologia.lap.hu/>

<http://www.astronet.hu/astronet/index.html>

<http://www.nature.com/index.html>

<http://mercurius.hungary.org/>

<http://www.vedikusasztro.hu/>

<http://www.vaszati.hu/vaszati/CIKKEK/asztrologia.htm>

<http://erga.hu/Asztrologia/Asztrologia.php>